

Praha 30. 7. 2025

Kuřáci se bojí. Na screening rakoviny plic přišlo téměř 19 tisíc klientů VZP ČR

Na následky kouření každoročně umírají tisíce lidí. Včasná diagnóza může život zachránit. Právě to je cílem programu časného zachytu rakoviny plic, který od jeho spuštění v roce 2022 do 1. čtvrtletí letošního roku absolvovalo 18 979 klientů Všeobecné zdravotní pojišťovny. Rizikový nález s podezřením na zhoubný nádor byl odhalen u 381 osob. Zájem o screening přitom rok od roku roste, zatímco v prvním roce programu přišlo téměř 4000 klientů, vloni to bylo skoro 2,5krát tolik.

Program časného zachytu karcinomu plic cílí na skupinu vysoce rizikových pacientů, tedy bývalé či současné silné kuřáky ve věku 55–74 let, kteří kouřili alespoň 20 cigaret denně po dobu minimálně 20 let. Tito lidé nejsou dosud léčeni ani sledováni pro plicní onemocnění.

V období od zahájení projektu v roce 2022 do konce prvního kvartálu letošního roku bylo praktickými lékaři nebo pneumology osloveno 29 762 klientů VZP ČR, z nich pak se zapojením do screeningu souhlasilo 18 979. Rizikový nález byl potvrzen u 381 z nich, nejčastěji ve věkových skupinách 70–74 let (127 případů) a 65–69 let (111 případů). Výrazně více nálezů bylo u mužů než u žen. Rizikový nález automaticky neznamena potvrzení onkologického onemocnění, to vyvrátí či potvrdí až další vyšetření.

Počet pojištěnců v rámci pilotního programu časného zachytu karcinomu plic

Rok	Počet pacientů	LDCT vyšetření	Nález s podezřením
2022	3 773	1 503	57
2023	7 056	3 877	136
2024	10 614	6 160	143
1Q2025	3 976	2 165	48

Nejvyšší účast na programu časného zachytu karcinomu plic byla zaznamenána v Praze (5751 klientů), Ústeckém kraji (3892), Středočeském kraji (3811) a Jihomoravském kraji (2849). Naopak nejnižší zájem měli pojištěnci v Olomouckém (739), Plzeňském (927) a Karlovarském kraji (928).

Do programu může pacienta zapojit jeho registrující praktický lékař. Ten posoudí anamnézu a pacienta pošle ke specialistovi – pneumologovi. Ten provede fyzikální vyšetření, testy plicních funkcí a doporučí nízkodávkové CT (LDCT) vyšetření na akreditovaném radiologickém pracovišti. Vše probíhá bezplatně a je hrazeno z veřejného zdravotního pojištění.

Praktický lékař nejprve vyhodnotí rizikový profil pacienta. Pokud spadá do cílové skupiny, je odeslán ke specializovanému pneumologovi, který provede základní fyzikální a funkční plicní vyšetření. Klíčovým krokem je následné nízkodávkové CT (LDCT) vyšetření, které umožňuje zachytit karcinom plic v raném stádiu – často ještě předtím, než se projeví symptomy.

Kouření jako největší rizikový faktor

„Nejde o strašení, ale o realitu. Kouření zabíjí a včasná diagnóza může být rozdílem mezi životem a smrtí. Program časného zachytu rakoviny plic je tu od toho, aby zachránil co nejvíce životů, ale nesmí zůstat nevyužitý,“ uvedl **Jan Bodnár**, náměstek ředitele VZP ČR pro zdravotní péči.

Rakovina plic zůstává jedním z nejčastějších a nejzávažnějších onkologických onemocnění. V České republice na ni ročně onemocní přibližně 6600 osob, přičemž více než 85 % případů souvisí přímo s kouřením. Na světě tato diagnóza každoročně usmrtí zhruba 1,8 milionu lidí.

Podle dat [Evropské komise](#) je kouření hlavní příčinou předčasných úmrtí v EU (téměř 700 tisíc lidí). Polovina kuřáků umírá v průměru o 14 let dříve než nekuřáci. Kouří přitom stále 26 % obyvatel EU a 29 % mladých lidí ve věku 15–24 let.

Znepokojivý je také trend narůstajícího užívání alternativních forem tabáku, jako jsou elektronické cigarety nebo zahřívaný tabák. I když jsou často vnímány jako méně škodlivé, podle [Světové zdravotnické organizace](#) a aktuálních [vědeckých poznatků](#), nadále přetrvává riziko onkologických onemocnění, pouze mění svou podobu.

Prevence jako cesta k delšímu životu

Program časného zachytu karcinomu plic je jedním z klíčových nástrojů prevence, jehož cílem je zachytit onemocnění ve fázi, kdy je léčba ještě efektivní. Zapojení do screeningu je snadné, bezplatné a hrazené ze systému veřejného zdravotního pojištění.

„Pokud bychom zachytili více případů v raném stadiu, kdy je léčba možná, mohlo by to výrazně snížit úmrtnost. Screening je silným nástrojem, ale jen pokud jej lidé skutečně využívají,“ dodává **Jan Bodnár**.

Viktorie Plíková
tisková mluvčí